

NOTIFICATION

No. 80/2017

Date : 13.7.2017

Subject : Implementation of Syllabi of Various Subjects as per Semester and Credit Grade System in the Faculty of Interdisciplinary Studies from the session 2017-2018 and Onwards.

It is notified for general information of all concerned that, the authorities of the University has accepted of Semester & Credit Grade System syllabi of various Subjects of B.P.A. Part-I Semester-I & Semester – II mentioned in column No.2 and which is to be implemented stagewise from the session 2017-2018 and onwards, with appendices as shown in column No.3 of the following table.

TABLE

Sr.No.	Course / Subjects	Appendices of the New Syllabi
1	2	3.
B.P.A.Part-I Semester – I & II		
1.	English	The Syllabi prescribed for the subject “ Compulsory English ” which is appended herewith as Appendix-A
2.	Marathi	The Syllabi prescribed for the subject “ Compulsory Marathi, ” which is appended herewith as Appendix-B
3.	Hindi	The Syllabi prescribed for the subject “ Compulsory Hindi, ” which is appended herewith as Appendix-C
4.	Heritage of Indian Art and Culture	The Syllabi prescribed for the subject “ Heritage of Indian Art and Culture ” which is appended herewith as Appendix-D
5.	(भारतीय शास्त्रीय संगीत) गायन/ स्वरवाद्य	The Syllabi prescribed for the subject “ (भारतीय शास्त्रीय संगीत) गायन/ स्वरवाद्य ” which is appended herewith as Appendix-E
6.	नृत्य (कथक, भारतनाट्यम, ओडिसी)	The Syllabi prescribed for the subject “ नृत्य (कथक, भारतनाट्यम, ओडिसी) ” which is appended herewith as Appendix-F
7.	तबला	The Syllabi prescribed for the subject “ Tabla ” which is appended herewith as Appendix-G
8.	ड्रामा	The Syllabi prescribed for the subject “ Drama ” which is appended herewith as Appendix-H

Sd/-
Registrar
Sant Gadge Baba Amravati University,
Amravati.

SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B. P. A. - Part I EXAMINATION
Semester I
Compulsory English

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT : 20 MARKS

Prescribed Textbook : *Blooming Buds* by Board of Editors & published by Orient Blackswan.

UNIT I

PROSE –

1. Education Provides a Solid Foundation - A.P.J Abdul Kalam
2. Love Story - Maneka Gandhi
3. Speech on Indian Independence - J. Nehru
4. Film Making - Satyajit Ray

UNIT II

POETRY –

1. In the Bazaar of Hyderabad - Sarojini Naidu
2. She Walks in Beauty - Lord Byron
3. Middle Age - Kamala Das

UNIT III

GRAMMAR –

1. Parts of Speech
2. Tenses

UNIT IV

COMMUNICATION SKILLS –

1. Unseen Passage
2. Letter Writing (Personal & Business Letters)
3. Curriculum Vitae (CV)

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS –

Based on the prescribed text Unit I & II only.

INTERNAL ASSESSMENT

i) Viva- Voce

- a) Personal Interview
- b) Seminar

ii) Assignments

- a) Making Introduction
- b) Greeting People
- c) Talking about Family
- d) Describing People, Places & Animals
- e) Expressing Feelings
- f) Inviting, Suggesting, Accepting & Refusing

Recommended Books:

1. Spoken English : A Foundation Course Part 1 (With Audio CD) by Kamlesh Sadanand & Susheela Punitha (Revised Edition) Published by Orient Blackswan.
2. Spoken English : A Foundation Course Part 2 (With Audio CD) by Kamlesh Sadanand & Susheela Punitha (Revised Edition) Published by Orient Blackswan.

Compulsory English

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

A) Prose

- i) The students will have to answer THREE out of FOUR short answer questions of 2 marks each. = 6 Marks
- ii) The students will have to answer TWO out of FOUR long answer questions of 5 marks each. = 10 Marks

B) Poetry

i) The students will have to answer TWO out of THREE short answer questions of 3 marks each. = 6 Marks

ii) The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions of 5 marks each. = 10 Marks

C) Grammar : Prescribed Text Blooming Buds by Board of Editors & published by Orient Blackswan

i) Parts of Speech = 10 Marks

ii) Tenses = 6 Marks

D) Communication Skills :

i) Unseen passage = 6 Marks

ii) Letter Writing : The students will have to answer ONE out of TWO Letter = 5 Marks

iii) Curriculum Vitae (CV) : The students will have to answer ONE out of TWO CV = 5 Marks

E) Multiple Choice Questions (MCQ)

Based on Unit I & II : The students will have to answer SIXTEEN out of SIXTEEN MCQ's = 16 Marks

F) Internal Assessment

i) Viva- Voce

= 10 Marks

a) Personal Interview

= 5 Mark

b) Seminar

= 5 Marks ii)

Assignments

10 Marks

a) Making Introduction

b) Greeting People

c) Talking about Family

d) Describing People, Places & Animals

e) Expressing Feelings

f) Inviting, Suggesting, Accepting & Refusing

Note :

1. The teachers are expected to impart formal training in Grammar Composition, Making Introduction, Greeting People, Talking about Family, Describing People, Places & Animals, Expressing Feelings, Inviting, Suggesting, Accepting & Refusing, Reading & Oral Skills in the tutorial classes.
2. Internal examiner shall interview an examiner to test his or her spoken skills.
3. There shall be separate passing for theory & Internal Assessment Examination.

SYLLABUS

PRESCRIBED FOR

B. P. A. – Part I EXAMINATION

Semester II

Compulsory English

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESTMENT : 20 MARKS

Prescribed Textbook : Blooming Buds by Board of Editors & published by Orient Blackswan.

UNIT I

PROSE –

1. Appro JRD - Sudha Murthy
2. Packing - Jerome K. Jerome
3. How I became a Public Speaker - George Bernard Shaw
4. Values in Life - Rudyard Kipling

UNIT II

POETRY –

1. Money Madness - D.H Lawrence
2. No men are foreign - James Kirkup
3. Another's sorrow - William Blake

UNIT III

GRAMMAR –

1. Subject, Verb, Agreement
2. Verbs : Forms of to be, do, have and model auxiliaries

UNIT IV

COMMUNICATION SKILLS –

1. Story building
2. E-Communication : E-Mail, Fax
3. Notices / Agenda / Minutes

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS –

Based on the prescribed text Unit I & II only.

F) Internal Assessment

i) Viva- Voce

- a) Reading Skills (Reading aloud – Individual of a passage of about 100 words from the prescribed text)
- b) Group Discussion

ii) Assignments

- a) Asking for & Giving Information
- b) Giving Directions
- c) Making Request
- d) Making Offers
- e) Getting & Giving Permissions
- f) Talking about Past Events

Recommended Books:

1. Spoken English : A Foundation Course Part 1 (With Audio CD) by Kamlesh Sadanand & Susheela Punitha (Revised Edition) Published by Orient Blackswan
2. Spoken English : A Foundation Course Part 2 (With Audio CD) by Kamlesh Sadanand & Susheela Punitha (Revised Edition) Published by Orient Blackswan.

Compulsory English

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

A) Prose i) The students will have to answer THREE out of FOUR short answer questions of 2 marks each. = 6 Marks

ii) The students will have to answer TWO out of FOUR long answer questions of 5 marks each. = 10 Mark

B) Poetry

i) The students will have to answer TWO out of THREE short answer questions of 3 marks each. = 6 Marks

ii) The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions of 5 marks each. = 10 Marks

C) Grammar : Prescribed Text Blooming Buds by Board of Editors & published by Orient Blackswan

i) Subject, Verb, Agreement = 10 Marks

ii) Verbs : Forms of to be, do, have and modal auxiliaries = 6 Marks

D) Communication Skills :

i) Story Building = 6 Marks

ii) . E-Communication : E-Mail, Fax : The students will have to answer ONE out of TWO = 5 Marks

iii) Notices / Agenda / Minutes : The students will have to answer ONE out of TWO = 5 Marks

E) Multiple Choice Questions (MCQ)

Based on Unit I & II : The students will have to answer SIXTEEN out of SIXTEEN MCQ's

= 16 Marks

F) Internal Assessment

i) Viva- Voce

= 10 Marks

a) Reading Skills (Reading aloud – Individual of a passage of about 100 words from the prescribed text) = 5 Marks

b) Group Discussion

= 5 Marks

ii) Assignments

= 10 Marks

a) Asking for & Giving Information

b) Giving Directions

c) Making Request

d) Making Offers

e) Getting & Giving Permissions

f) Talking about Past Events

Note :

1. The teachers are expected to impart formal training in Grammar Composition, Asking for & Giving Information Giving Directions, Making Request, Making Offers, Getting & Giving Permissions, Talking about Past Events, Reading & Oral Skills in the tutorial classes.

2. There shall be a batch of 10 Examinees at a time for Group Discussion.

The Examiner shall supervise & evaluate each participant examinee on the basis of his or her initiative, confidence, pronunciation, fluency, Logical Argument, Appropriate Vocabulary, Timely Response & Understanding of the topic.

3. Internal examiner shall interview an examiner to test his or her spoken skills.

4. There shall be separate passing for theory & Internal Assessment Examination.

Appendix-B

बी. पी. ए. भाग – १ मराठी (आवश्यक)
सत्र १ ले

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण – १००
लेखी गुण – ८०
अंतर्गत मूल्यमापन – २०
वेळ – ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले पाठ्यपुस्तक -- 'मृदगंध' भाग १ (विभाग 'अ', 'ब', आणि 'क' साठी)

विभाग - अ	वैचारिक	--	१६ गुण
विभाग - ब	ललित	--	१६ गुण
विभाग - क	कविता	--	१६ गुण
विभाग -- ड	उपयोजित मराठी	--	१६ गुण
	वैचारिक, ललित व कविता या	--	१६ गुण
	विभागांवर वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न		

विभाग 'अ' व 'ब' यावर प्रत्येकी सोळा गुणांचा एक दीर्घोत्तरी प्रश्न -- ३२ गुण

विभाग 'क' यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न -- १६ गुण

विभाग 'ड' मधील उपयोजित मराठीवर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न -- १६ गुण

वस्तुनिष्ठ प्रश्न - उपरोक्त अभ्यासक्रमातील विभाग 'अ', 'ब' आणि 'क' यावर -- १६ गुण

आधारित वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे एकूण १६ बहुपर्यायी प्रश्न विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण याप्रमाणे हा प्रश्न १६ गुणांचा असेल.

विभाग 'ड' साठी संदर्भग्रंथ म्हणून 'उपयोजित मराठी' संपादक - केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ असेल. या ग्रंथातील प्रकरण १५ वे 'लेखनविषयक नियम' व प्रकरण १६ वे 'मुद्रितशोधन' या प्रकरणांवर प्रत्येकी ०८ गुणांचा एक लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येईल.

अंतर्गत मूल्यमापन : एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

● गुण विभागणी :

१) गृहपाठ	--	१० गुण
२) मौखिक परीक्षा	--	१० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा — ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
 - अंतर्गत मूल्यमापन — २० पैकी ०८ गुण आवश्यक
- सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही भाषिक व वाङ्मयीन कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.
- २) मौखिक परीक्षा ही गृहपाठावर आधारित असेल.

बी. पी. ए. भाग - १ मराठी (आवश्यक)
सत्र २ रे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण - १००
लेखी गुण - ८०
अंतर्गत मूल्यमापन - २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले पाठ्यपुस्तक	--	'मृदगंध' भाग १ (विभाग 'अ', 'ब', आणि 'क' साठी)
विभाग - अ वैचारिक	--	१६ गुण
विभाग - ब ललित	--	१६ गुण
विभाग - क कविता	--	१६ गुण
विभाग - ड उपयोजित मराठी	--	१६ गुण
वैचारिक, ललित व कविता या विभागांवर वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	--	१६ गुण

विभाग 'अ' व 'ब' यावर प्रत्येकी सोळा गुणांचा एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	--	३२ गुण
विभाग 'क' यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
विभाग 'ड' मधील उपयोजित मराठीवर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
वस्तुनिष्ठ प्रश्न - उपरोक्त अभ्यासक्रमातील विभाग 'अ', 'ब' आणि 'क' यावर आधारित वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे एकूण १६ बहुपर्यायी प्रश्न विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण याप्रमाणे हा प्रश्न १६ गुणांचा असेल.	--	१६ गुण

विभाग 'ड' साठी संदर्भग्रंथ म्हणून 'उपयोजित मराठी' संपादक - केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ असेल. या ग्रंथातील प्रकरण ३ रे 'कार्यालयीन पत्रव्यवहार' व प्रकरण ४ थे 'स्व-परिचयपत्र व नोकरासाठी अर्जलेखन' या प्रकरणांवर प्रत्येकी ०८ गुणांचा एक लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येईल.

अंतर्गत मूल्यमापन : एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

- गुण विभागणी :
- १) गृहपाठ — १० गुण
- २) मौखिक परीक्षा — १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा — ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन — २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही भाषिक व वाङ्मयीन कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.
- २) मौखिक परीक्षा ही गृहपाठावर आधारित असेल.

संपादित ग्रंथ - 'मृदगंध' भाग १

बी. पी. ए. भाग १ - मराठी (आवश्यक)
सत्र - १

विभाग अ) वैचारिक

१)	जीवन आणि शिक्षण	विनोबा भावे
२)	ध्येयांची पराकाष्ठा	साने गुरुजी
३)	चालाल तर वाचाल	अभय बंग

विभाग ब) ललित

१)	आंगण	मधुकर केचे
२)	अन्वरशा फकीर	डॉ. मधुकर वाकोडे
३)	इर्जिक	अरुण जाखडे

विभाग क) कविता

१)	संतवाणी	अ) ज्ञानेश्वर ब) सावता माळी
२)	स्फूर्ति	केशवसत
३)	या झोपडीत माझ्या	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
४)	आत्ता	नामदेव ढसाळ
५)	शेतकरी राजा	शंकर बडे
६)	भंगार	अजीम नवाज राही

विभाग ड) व्यावहारिक मराठी

१)	लेखनविषयक नियम	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १५ वे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२)	मुद्रितशोधन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १६ वे	

बी. पी. ए. भाग १ मराठी (आवश्यक)

सत्र २

विभाग अ) वैचारिक

१)	तरुणांनो ! निर्भय बना, शूर बना	स्वामी विवेकानंद
२)	वैज्ञानिक दृष्टिकोन	नरेंद्र दामोळकर
३)	स्त्री शुद्रांचा राजा छत्रपती शिवराय	चंद्रशेखर शिखरे

विभाग ब) ललित

१)	हत्तीचा दृष्टांत	केशिराज बास
२)	अल्पभूधारक	बाबाराव मुसळे
३)	वसंतवेणा	मीनल येवले

विभाग क) कविता

१)	संतवाणी	अ) नामदेव ब) जनाबाई
२)	तयास मानव म्हणावे का?	सावित्रीबाई फुले
३)	चाफा	बी
४)	गेले तुटून पंख	शिवा राऊत
५)	योद्धा	मलिका मर शेख
६)	माय	स.ग.पाचपोळ

विभाग ड) व्यावहारिक मराठी

१)	कार्यालयीन पत्रव्यवहार	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ३ रे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२)	स्व-परिचयपत्र व नोकरीसाठी अर्जलेखन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ४ थे	

Appendix-C

बी.पी. ए. प्रथम वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)

प्रथम सत्र

कुल अंक- १००

लिखित परीक्षा - ८०

आंतरिक मूल्यांकन - २०

नियोजित पाठ्यपुस्तक 'आस्था' राघव पब्लिशर्स अॅन्ड डिस्ट्रीब्यूटर्स, नागपुर यह पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है . यह पुस्तक प्रथम एवं द्वितीय सत्र के लिए निर्धारित है

संपूर्ण पाठ्यक्रम पाँच इकाइयों में विभाजित है.

३. प्रथम इकाई - गद्यविभाग (१ से ६ पाठ)
४. द्वितीय इकाई - पद्य विभाग (१ से ६ कविताएँ)
५. तृतीय इकाई- हिन्दी भाषा एवं देवनागरी लिपि :
 - हिन्दी भाषा की प्रकृति, हिन्दी भाषा का स्वरूप, मानक हिंदी वर्तनी
 - देवनागरी लिपि का परिचय एवं विशेषताएँ

- ४) चतुर्थ इकाई (१) पदक्रम (दो), (२) पदबंध (दो), (३) लिंग (दो), (४) वचन (दो), (५) कारक (दो), (६) विशेषण (दो), (७) उपसर्ग (दो), (८) प्रत्यय (दो).

५) इकाई पाँच - संपूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी प्रश्न

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप

समय- ३ घंटे

पूर्णांक -८०

प्रश्न क्रं.१ - अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक)- प्रथम इकाई से - (1x8 = 8अंक)

आ) लघूत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से - (2x4 = 8अंक)

प्रश्न क्र.२ - दो कविताओं का केन्द्रीय भाव - द्वितीय इकाईसे - (2x8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.३ - दीर्घोत्तरी प्रश्न (दो)- तृतीय इकाई से - (2x8 = 16 अंक)

- प्रश्न क्र.४ - (१) पदक्रम (दो) (1x2 = 2अंक)
 (२) पदबंध (दो) (1x2 = 2अंक)
 (३) लिंग (दो) (1x2 = 2अंक)
 (४) वचन (दो) (1x2 = 2अंक)
 (५) कारक (दो) (1x2 = 2अंक)
 (६) विशेषण (दो) (1x2 = 2अंक)
 (७) उपसर्ग (दो) (1x2 = 2अंक)
 (८) प्रत्यय (दो) (1x2 = 2अंक)

प्रश्न क्र.५ - संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी) १६ प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न एक अंक का होगा. (1x16=16 अंक)

सूचना :- इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे
 इकाई एक में जिन पाठों से दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे उनसे लघूत्तरी प्रश्न न पूछे जाय
आंतरिक मूल्यांकन - कुल अंक २०

- (१) परिसंवाद लेखन एवं प्रस्तुतिकरण - १० अंक
 (२) विभागीय कार्यक्रमों में सहभागिता - ०५ अंक
 (३) विभागीय शैक्षणिक यात्रा में सहभागिता - ०५ अंक

२० अंक अंक

बी.पी. ए.प्रथम वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)
द्वितीय सत्र

कुल अंक - १००
 लिखित परीक्षा - ८०
 आंतरिकमूल्यांकन - २०

नियोजित पाठ्यपुस्तक 'आस्था' राघव पब्लिशर्स अॅन्ड डिस्ट्रीब्यूटर्स, नागपुर यह पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है . यह पुस्तक प्रथम एवं द्वितीय सत्र के लिए निर्धारित है
 संपूर्ण पाठ्यक्रम पाँच इकाइयों में विभाजित है.

- १) प्रथम इकाई - गद्यविभाग (७ से १२ पाठ)
 २) द्वितीय इकाई - पद्य विभाग (७ से १२ कविताएँ)
 ३) तृतीय इकाई- : कार्यालयीन हिंदी
 • कार्यालयीन हिंदी का महत्व
 • टिप्पण, ज्ञापन, प्रारूपण, आलेखन,
 • कार्यालयीन पत्राचार
 ४) चतुर्थ इकाई : व्यावहारिक भाषा एवं व्याकरण
 तद्भव (दो) तत्सम (दो) प्रादेशिक (दो) आगत (दो),
 मुहावरे (चार), कहावते (चार)
 ५)इकाई पाँच - संपूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी प्रश्न
अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप

समय - ३ घंटे

पूर्णांक-८०

प्रश्न क्र.१ - अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक)- प्रथम इकाई से - (1x8 = 8अंक)

आ) लघूत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से - (2x4 = 8अंक)

प्रश्न क्र.२ - दो कविताओं का केन्द्रीय भाव - द्वितीय इकाईसे - (2x8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.३ - दीर्घोत्तरी प्रश्न (दो)- तृतीय इकाई से - (2x8 = 16 अंक)

- प्रश्न क्र.४ - तद्भव (दो) (1x2 = 2 अंक)
 तत्सम (दो) (1x2 = 2 अंक)
 प्रादेशिक (दो) (1x2 = 2 अंक)
 आगत (दो), (1x2 = 2 अंक)
 मुहावरे (चार), (1x4 = 4 अंक)
 कहावते (चार) (1x4 = 4 अंक)

प्रश्न क्र.५ - संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी) १६ प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न एक अंक का होगा. (1x16=16 अंक)

सूचना :- इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे
 इकाई एक में जिन पाठों से दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे उनसे लघूत्तरी प्रश्न न पूछे जाय
आंतरिक मूल्यांकन - कुल अंक २०

- (१)परिसंवाद लेखन एवं प्रस्तुतिकरण - १० अंक
 (२)विभागीय कार्यक्रमों में सहभागिता - ०५ अंक
 (३)विभागीय शैक्षणिक यात्रा में सहभागिता - ०५ अंक

२० अंक अंक

Appendix-D

B.P.A. I Year
(Semester.I)
HERITAGE OF INDIAN ART AND CULTURE

Time :- 3 Hours

Marks:-80

- Unit I:-** 1. Archaeological Sources of ancient Indian History: Epigraphical, Monumental, Iconographical, Numismatic etc.
2. Vedic-Brahman literary sources: Vedas, Epics, Puranas, Upanishadas, Aranyakas, Sutra literature and Smritis etc.
3. Buddhist and Jaina literary Sources.
4. Classical literature and foreign Account.
- Unit II:-** 1. Stone age culture of India: Palaeolithic, Mesolithic and Neolithic Period.
2. Chalcolithic and Iron age Cultures.
3. Indus Valley Civilization: Origin, Date, extent, Characteristics, Content and decline, Discovery.
4. **Vedic-age:** Early Vedic age Culture and later Vedic age culture
- Unit III:-** 1. Geographical background of India.
2. Socio-Cultural Background of India.
3. Religious condition and philosophy in ancient India.
4. Renaissance in ancient India and its impact.
- Unit IV:-** 1. Political background of ancient India : Origin of Kingships, types of kingship, mentioned in religious literature. Rights and duties of king.
2. Earlier monarchical States and non-monarchical State (ancient Republics) mentioned in Buddhist literature, Jainas, Epics, Puranas, Vedic-Brahman literature.
3. Alexander's Invasion on India; its Impacts.
4. Foundation of Magadhan Empire.
- Unit V:-** 1. India Under Mauryan suzerainty; Administration, art, architecture, literature.
2. Decline of the Maurya and the rule of the Shungas.
3. Contact between Indian and western world; Invasion on India by Greek-Bactrian rules; Demetrius, Menander.
4. Importance of Greek-Bactrian rules, Menander alias Milind in Indian religious cultural context.

B.P.A. I Year
(Semester.II)

HERITAGE OF INDIAN ART AND CULTURE

Time :- 3 Hours

Marks:-80

- Unit I:-** 1. Foundation of Andhra-Stavahana rule.
2. South India During Maurya-Satvahana rule.
3. Foundation of Kushana rule; Kanishka- religious and culture achievement, Art and architecture etc.
4. Religious condition between 4th century B.C. to 1st Century A.D.- Mauryan regin to Kushana;s rule.
- Unit II:-** 1. Foundation of Gupta Empire.
2. Chandragupta I, Samudragupta, Chandragupta II alias Vikramaditya; their political and cultural achievement.
- A-4152**
3. Art, literature, architecture, Education, sciences and religion during Gupta age.
4. Vakatakas and Gupta; their mutual relation, and contribution to ancient Indian political and cultural concerned.

- Unit III:- 1. India during Harsha Vardhana's reign.
2. Hu-en-Tsang a Prince of Pilgrimage to India from China: His Contribution and memoire.
3. National and International Universities in ancient India; Takshashila, Nalanda, Vikramshila, Udantpuri, Vallabhi.
4. Introduction of Islam in India: Arabian invasion.

- Unit IV:- 1. Foundation of Yadava Rule,
2. Rule of Raja Ramchandra Deva of Deogiri; His contribution.
3. Religion during Yadavas rule and literature.
4. Art and Architecture during Yadavas rule; contribution of Hemadri Pandita in context Temple architecture.

- Unit V:- 1. South India between 6th to 12th century A.D.
2. The rule of Cholas, Pandyas.
3. Religious condition during Cholas and Pandyas in South India.
4. Art, Architecture, literature up to 12th century in south India.

Book Recommended:-

- 1) The Wonder That was India- A.L. Basham, Rupa & co. Delhi,2000
- 2) Outline of History- H.G. Wells, Lodon,1963
- 3) Ancient India – R.C. Majumdar, 1977, Motilal Banarassidass Delhi.
- 4) An Advanced History of India- R.C. Majumdar and others, Macmillan India Limited New Delhi,2000
- 5) Early India- Thapar Romila, Penguin Books Dilhi,2003
- 6) Mauryam India- Habib Irfan & Jha Vivekanand Tulika Books, Aligarh.
- 7) Erly History of India- Smith V.A. Oxford,1924
- 8) Chandragupta Maurya and His times: Mukharjee R.K.
- 9) Ashoka: Bhandarakar.
- 10) The Constitutional Name of India: Gajbhiye Ashwaveer, B.R. Publishing corporation, New Delhi.2016
- 11) The Vakataka and Gupta Age- Majumdar R.C.
- 12) वाकाटक नृपती व त्यांचा काळ: मिराशी वा.बि.
- 13) आर्यांच्या शोधात : ढवळीकर मधुकर केशव
- 14) सिन्धु संस्कृती ढवळीकर मधुकर केशव
- 15) पाणिनी कालीन भारत वर्ष, अग्रवाल वासुदेव शरण, वाराणसी, १९६९
- 16) भारत गणराज्याचे विधीवत नामकरण : गजभिये अश्ववीर बि.एस.पि. के. नागपूर, २०१६

1. Students will have to solve TWO (2) long questions from any two of five units, Each of these long questions carries SIXTEEN (16) marks. Internal choice is available from same unit.

2. Students will have to solve EIGHT (8) short questions in all choosing four questions from each of two units out of total five units. Each of these short question carries FOUR (4) marks. Internal choice is available from same unit.

3. Students will have to solve SIXTEEN (16) multiple type questions from all the five units. Each of these short question carries ONE (1) mark. No Internal choice is available.

Internal Marks

- 1) TEN (10) marks to be awarded by the teacher concerned on AssINMENT submitted by the student. ASSIONMENT is based on the syllabus.
- 2) TEN (10) Marks to be awarded by the teacher concerned on student's performance in VIVA-VOCE which is based on the syllabus.

Appendix-E

बी.पी.ए. सेमीस्टर - १
(भारतीय शास्त्रीय पाठ्यक्रम)
गायन/स्वरवाद्य
प्रश्नपत्र - १ (शास्त्र)

घटक १) संगीतामधील ध्वनी, नांद, अहतनाद, अनाहत नाद, ध्वनीची उत्पत्ती, नादांचे वैशिष्ट्ये	गुण - ५०
घटक २) शास्त्रीय माहिती अ) २२ श्रुतीतील ७ स्वरांचे विभाजन :- आधुनिक मत ब) पं.भातरवंडे प्रणित १० घाट आणि आश्रय राग	गुण १० गुण १०
घटक ३) संगीतातील रचना (बंदीरा-गत) विस्तृत माहिती सरगमगीत, लक्षणगीत, बडाख्याल, छोटाख्याल, मसीतखानी गत, रजोखानी गत, धृपद, धमार, तराना	गुण १०
घटक ४) दोहायासह खालील पारीभाषिक शब्दांची संख्या :- संगीत, श्रुति, - स्वर - (शुद्ध, विकृत- कोमल / तिब्र) चल स्वर, अचल स्वर, वर्जित स्वर, सप्तक - (मन्द्र-मध्य-तार) मेल/थेट अलंकार (पलटा) राग, जाति (औडव-पाडव-संम्पूर्ण) लय- (वलंबित-मध्य-द्रुत) वादी, संवादी, अनुवादी, विवादी, स्वर	गुण १०
घटक ५) अ) राग जाती सविस्तर माहिती ब) गायक- वादकांचे गुणदोष	गुण १०

बी.पी.ए. सेमिस्टर-१
(भारतीय शास्त्रीय पाठ्यक्रम)
गायन / स्वरवाद्य
प्रश्नपत्र - २ (शास्त्र)

घटक - १)	अभ्यासक्रमातील बडाख्याल, छोटाख्याल, मासितखानी गत, रजाखानी गत, पं.भातरवंडे व पं.पलुस्कर पध्दतीत स्वरलिपी बध्द करणे	गुण १०
घटक - २)	अ) अभ्यासक्रमातील सर्व रागांची विस्तृत शास्त्रीय माहिती ब) अभ्यासक्रमातील तालांची विस्तृत माहिती देऊन लिपीबध्द करणे पं. भातरवंडे पध्दतीत लिहिने. १) त्रिताल २) दादरा ३) केहरवा ४) एकताल	गुण १० गुण १०
घटक - ३)	अ) अभ्यासक्रमातील रागात वेगवेगळ्या तालात अलंकार तयार करणे. थाट कल्याण, थाट भैरव. ब) तानपूरा आणि तबला या वाद्यांची संपूर्ण माहिती . आकृतीसह	गुण १०
घटक - ४)	अ) महाराष्ट्रातील :- आवी, भजन, अभंग, आरती, खंजीरी, भजन, लावणी, पोवाळा भक्तीगीत, भावगीत, या गानप्रकाराची माहिती. ब) नाट्य व नृत्याची माहिती देवून, नृत्यात तालाचे महत्व	गुण १०
घटक - ५)	शास्त्रीय संगीतातील घराण्याबद्दल विस्तृत माहिती. १) ग्वाल्हरीय घरणा २) किराणा घरणा	गुण १०

बी.पी.ए. सेमिस्टर - १
(क्रियात्मक-१)
Viva Test

	पुर्णांक - ५०
	बाह्य मूल्यांकन - ३०
	अंतर्गत मूल्यांकन - २०
	गुण - ३०
१) अभ्यासक्रमातील राग :- अ) राग कल्याण , राग बिलावल,राग भैरव या रागात ५-५ अलंकाराचे गायन आणि वादन. ब) राग यमन आणि भैरव रागात एक बडा ख्याल आणि मसितखानी गत	गुण १०
२) अभ्यासक्रमातील रागात सरगमगीत, लक्षण गीत, छोटाख्याल, धृपद तराणा अ) भूपाली २) भैरवी ३) खमाज	गुण १०
३)अ) खालील तालांची शास्त्रीय माहिती व हातावर टाळी देवून म्हणण्याची क्षमता १) त्रिताल २) दादरा ३) केहरवा ४) एकताल	गुण १०
ब) हारमोनियम, सतार, व्हायोलिन या वाद्यांवर शुद्ध स्वर आणि विकृत स्वरांची ओळख	

क्रियात्मक अंतर्गत गुण :-	अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	- ०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी	- ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	- १० गुण

एकूण गुण - २० गुण

**बी.पी.ए. सेमिस्टर – १
(क्रियात्मक-२)
मंच प्रदर्शन (Stage Performance)**

	पुर्णांक – ५०
	बाह्य मूल्यांकन – ३०
	अंतर्गत मूल्यांकन – २०
	गुण ३०
१) आपल्या अभ्यासक्रमातील एका रागात विशेष तयारीने एक बडा ख्याल / मसीतखानीगत, एक छोटा ख्याल / रजाखानीगत, आलाप, तान, तोडे सहित तयारी करणे अ) राग यमन, ब) राग भैरव	गुण १०
२) उपशास्त्रीय संगीत :- एक गीत सादर करणे सुगम संगीत, भावगीत, तराणा, नाट्यगीत	गुण १०

क्रियात्मक अंतर्गत गुण	अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	- ०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी	- ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	- १० गुण
एकूण गुण - २० गुण		

**बी.पी.ए. सेमिस्टर – २
(भारतीय शास्त्रीय पाठ्यक्रम)
गायन / स्वरवाद्य
प्रश्नपत्र – १ (शास्त्र)**

घटक- १)	शास्त्रीय संगीतातील तत्वे : विस्तृत माहिती राग समय चक्र – पूर्वांग उत्तरांग , पूर्वांगवादी राग, उत्तरांगवादी राग, समप्रकृतीक राग, ऋतूप्रमाणे बदलनारे राग.	गुण १०	गुण ५०
घटक २)	व्याख्या :- वर्ण :- स्थाई, अंतरा, संचारी, आभोग, आरोही, अवरोही, गमक, मीड घसीट. मुरकी, कृतन, घटका, कण (स्पर्श) स्वर, अष्टक स्वर वाद्यांकरिता : आकर्ष- अपकर्ष प्रहार, झाला- उलट- सूलट- जमजमा, सूत.	गुण १०	
घटक ३)	अ) पं.व्यंकटमखी रचीन ७२ थाटांचा सिध्दांत – विस्तृत अध्ययन ब) पं.विष्णु नारायण भातखंडे यांच्या स्वरलिपी व ताललिपी पध्दतीचा संपूर्ण परिचय	गुण १०	
घटक ४)	अ) शास्त्रीय माहिती – विस्तृत अध्ययन ग्रह, अंश, न्याय, अपन्यास, शुध्द , छायागत संकिर्ण, संधीप्रकाश राग. ब) राग वर्गीकरण विस्तृत माहिती	गुण १०	
घटक ५)	संगीतातील योगदान व सविस्तर १) पं.विष्णू दिगंबर पलुस्कर २) पं.विष्णू नारायण भाजखंडे	गुण १०	

**बी.पी.ए. सेमिस्टर – २
(भारतीय शास्त्रीय पाठ्यक्रम)
गायन / स्वरवाद्य
प्रश्नपत्र – २ (शास्त्र)**

घटक- १)	आपल्या अभ्यासक्रमातील रागात छोटाख्याल, सरगमगीत, धृपद, धमार पं. भातखंडे पध्दतीत स्वर लिपीबध्द करणे / स्वर वाद्यांसाठी रजाखातीगत-त्रिताल व्यतिरिक्त अन्य तालात .	गुण १०	गुण ५०
घटक २)	भारतीय संगीतातील दोन संगतपध्दती – तुलनात्मक अध्ययन १)उत्तर हिंदुस्थानी संगीत पध्दती २)दक्षिण – कर्नाटकी संगीत पध्दती		
घटक ३)	अ) भारतीय शास्त्रीय संगीताचा इतिहास व विकास प्राचीन आणि आधुनिक व ग्रंथकारांच्या बदल माहिती	गुण १०	
घटक ४)	अ) शास्त्रीय संगीत आणि लोकसंगीत साम्यभेद संक्षिप्त आढावा ब) आपल्या अभ्यासक्रमातील तालांची शास्त्रीय माहिती देवून लिपीबध्द करणे (पं.पलुस्कर- लिपीमध्ये लिहीण्याचा अभ्यास) १) झपताल २) रुपक ३) सुलताल ४) चौताल ५) त्रिताल	गुण १०	
घटक ५)	वर्तमान कालीन कंठ-वाद्य संगीतकारांना बदल सविस्तर माहिती. १) पं.जसराज २) पं.भिमसेन जोशी ३) किशोरी अमोणकर ४)पं.बिलायत खॉं. ५) डॉ.एन. राजन ६) पं.बुधादीत्य मुखर्जी		

बी.पी.ए. सेमिस्टर – २ (क्रियात्मक-२)
मंच प्रदर्शन (Stage Performance)

	पुर्णांक – ५०
	बाह्य मूल्यांकन – ३०
	अंतर्गत मूल्यांकन – २०
	गुण ३०
१. अभ्यासक्रमातील रागात एक बडाख्याल, मसितखानीगत, आलाप, तानांसह तयार करणे	गुण १०
१) राग भिमपलासी २) राग बागेश्री	
२. अभ्यासक्रमातील रागात एका छोटारख्याल-रजाखानीगत आलाप, तानांसहीत आणि एक धमार किंवा तराणा	गुण १०
३. तालांची शास्त्रीय माहिती देवून हातावर मुळलयीसह दूप्पट, चौपट, म्हणण्याची क्षमता	गुण १०
१) विलंबित एकताल २) विलंबित त्रिताल ३) झपताल ४) रुपक	
५) सुलताल ६) चौताल	
क्रियात्मक अंतर्गत गुण	अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका - ०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी - ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण - १० गुण

एकूण गुण - २० गुण

बी.पी.ए. सेमिस्टर – २ (क्रियात्मक-२)
मंच प्रदर्शन (Stage Performance)

	पुर्णांक – ५०
	बाह्य मूल्यांकन – ३०
	अंतर्गत मूल्यांकन – २०
	गुण ३०
१. आपल्या अभ्यासक्रमातील एका रागात विशेष तयारीने एक बडा ख्याल / मसितखानीगत, एक छोटारख्याल / रजाखानीगत, आलाप, तान, तोडे सहित तयारी करणे	गुण १०
अ) भूपाली ब) अल्लैय्या – बिलावल	
२. उपशास्त्रीय संगीत देशभक्तीपरगीत, राष्ट्रगीत, वंदेमातरम, भजन, अभंग, सादर करणे	गुण १०
क्रियात्मक अंतर्गत गुण	अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका - ०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी - ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण - १० गुण

एकूण गुण - २० गुण

संदर्भग्रंथ सूची

- १) हिन्दुस्थानी संगीत क्रमीक पुस्तक मालिका भाग-एक-दोन पं.वि.ना भातखंडे संगीत शास्त्र परिचय – कै.मधुकर द गोडसे
- २) संगीत शास्त्र परिचय – कै.मधुकर द गोडसे क्षमानंद प्रकाशन, पुणे
- ३) संगीतशास्त्र विज्ञानी – डॉ.नारायण मंगळूरकर
- ४) संगीत निबंधावली – किरण फाटक संस्कार प्रकाशक मुंबई
- ५) रसरराज – पं.पद्माकर नरहर बर्वे महाराष्ट्राच्या साहित्य आणि सांस्कृतिक मंडळ, नवीन प्रशासन भवन, मुंबई
- ६) प्रचलीत राग - अखिल भारतीय गांधर्व महाविद्यालय मंडळ, संस्कार प्रकाशन, मुंबई.
- ७) बंधिश विद्या बंधीशी – पं.देविदास संजय काळे गुरुजी प्रा.कमल मु. भोडे
- ८) राग ताल दर्शक - अ.भा.गांधर्व महाविद्यालय
- ९) अभिनव गीतांजली भाग १ ते ५ पं. रामाश्रय झा - संगीत सदन प्रकाशन इलाहाबाद
- १०) रागबांध भाग १ ते ५ डॉ.बी.आर.देवधर स्कुल ऑफ इंडियन म्युझिक सी. रोहीणी, गोफटे मोदी चेंम्बर्स, प्रेंच बिच, मुंबई
- ११) संगीत प्रविण दर्शिका – पं. नारायण लक्ष्मण गुणे, इलाहाबाद
- १२) संबित विशारद - वसंत संगीत कार्यालय, हातरस
- १३) स्वतिया – पं.गुणवंत माधवलाल व्यास व्यासश्रुती संस्थान, नागपूर.
- १४) दूमरी परिचय - श्री लीला कारवल, संगीत सदन प्रकाशन, साऊत मलाका, इलाहाबाद
- १५) संगीत परिभाषा – पं. नारायण रातनजनकर, रातनजनकर फाऊंडेशन, मुंबई

Appendix- F

शुभ

बि. पी. ए. प्रथम वर्ष

विषय :- नृत्य (कथक, भरतनाट्यम, ओडिसी)

थेअरी पेपर पहिला

सेमिस्टर पहिले

एकूण गुण 50

वेळ 3 तास

Unit	1 : भारतीय कला संस्कृतीचा उगम विकास. (प्रागैतिहासिक काळ/पौराणिक काळ/वेद /मुगल इत्यादी.)	10
Unit	2 : ताण्डव लास्य नृत्याची माहिती. लोक धर्मी नाट्य धर्मी ची माहिती	10
Unit	3 : नाट्यशास्त्र अध्ययन – करण, अंगहार अभिनय दर्पण – अभिनय हस्तादी.	10
Unit	4 : लोकनृत्याचे अध्ययन विविध राज्याचे लोकनृत्य (वेशभुषा, वाद्य, गीत, संगीत इत्यादी)	10
Unit	5 : वाद्यांचे प्रकार, व त्यांची माहिती उत्तर हिंदूस्तानी ताल पद्धती लिपीबद्ध करणे	10

ग्रुप
बि. पी. ए. प्रथम वर्ष
विषय :- नृत्य (कथक)
थेअरी पेपर दुसरा
सेमिस्टर पहिले

वेळ 3 तास	एकुण गुण 50
Unit 1 : कथक नृत्याचा इतिहास व घराना परंपरेचा उदय विविध घराण्याचा परिचय	10
Unit 2 : कथक मधिल पारिभाषीक शब्दांचा अभ्यास गतविकास , गतभाव , आदि	10
Unit 3 : लिपीबद्ध क्रिया तालाची एगून , दुगून , परन , तिहाई.	10
Unit 4 : प्रस्तुती साहित्य – कथा – प्रसंग, गीत , काव्य , भजन होरी , लिपीबद्ध करणे	10
Unit 5 : शास्त्रीय गायनाचा इतिहास व घराने संबंधी माहिती.	10

**B.P.A 1 Year
Semester -1
Dance Paper – II
Subject :- Bharat Natyam**

Hour 3 : Timing

Total Mrks :50

UNIT 1 :- a) Rangadhi devata, Pushpanjali Natya rang vidhi.
b) development of Bharat Natyam Dance.

UNIT 2 :- Short Notes On

- a) Tillana b) Jathiswaram c) Padam
d) Shlokam e) Kirtanam f) Varanam
g) Swarjati h) Alaripu

UNIT 3 :- According to Bharat Natyam

- a) A drecessing b) Instrument use
c)devdasi tradition d) folk dance T.N.

UNIT 4 : - lifeskech of the following.

- a) Bharatmuni
b) Nandi keshwar
c) Jaydev
d) Guru krishan Ayyar

UNIT 5 :- a) Writing of chatusha Jati (Ta Ka Di Ni) and
Tisdra Jati (Ta Ki Ta) in three speeds

b) Explaning in short

Adava , Tirmanam , Jaati Nativangam , Sholkattu,
Aaramandi, Karavai

**B.P.A 1st year
Subject :- Odissi Dance
Semester 1
(Paper 2)**

Total Marks -50

Viva -30

Internal – 20

Unit 1:- 1) Introduction of dance a) Meaning of Dance (in two sentences) b) Aims and objects of dance (in Short) c) Name of the god who create the dance.

2) Priliminary Knowledge on odissi Dance a) Which place it belong to b) Nature of dance, Whether it belongs to classical or folk style.

Unit 2 :- (3) Name of your Guru (4) Identification of five fingers with different exercise 5) Name of six Angas according to abhinaya Dharpana with different exeroises 10

Unit 3 : Ability to define – Matra, Laya, Tala Ability to demonstrate the asamyakta Nastas (Single hand Gestares) from the abhinaya Dharpana (Not including Vinyogos)

Unit 4 : 1) Oriya Sing : Uthad Baithaa thiyaa Chali, Budaa Bhasaa Bhaunri Paali odissi nature a) athena Beli b) Meaning of the term “Beli” c) Identification of each of the eight belis (uthaa, Baithaa, Thiyaa, Chaali.Budao, Bhasaa, Bhaunri with practical examples for each

2) hastas Ability to demonstrate and identify the samyukta hastas from the Abhinaya dharpana (not including Viwyogas)

Unit 5 : 3) Shirobheda Dhrishtibheda and Grivabhedas from abhinaya Dharpana:

Demonstration in sequential order and ability to indentify each (not including viniyogas)

4) Defination : a) Taandav and laasya b) nrita, Nritya and Naatyia

c) Defination of khandi and arasa.

**बि. पी. ए. सेमिस्टर – 1
कथक नृत्य (क्रियात्मक – 1)
Viva Test**

पूर्णांक : 50

बाह्य मुल्यांकन : 30

अंतर्गत मुल्यांकन : 20

एकूण गुण : 30

Unit 1 :	गुरु वंदना / पपरीभाषीक शब्दांची माहिती सम, खाली, ताली, आमद, ततकार, तोडा , तिहाई , लय, प्रकार	10
Unit 2 :	त्रिताल :- ततकार , प्रणामतोडा , आमद, सादा तोडे 4 एगुन, दुगुन, चौगुन गतनिकास 4 , कवित्व 2	10
Unit 3 :	दादरा , केहरवा, रूपक , झपताल , एकताल तालांची माहिती , पढन्त अभिनय दर्पणा नुसार रिकार, दृष्टी , ग्रीवा भेद ,असंयुक्त हस्तमुद्रा	10
क्रियात्मक अंतर्गत गुण :-		
	अ क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	05 गुण
	ब घटक/ वार्षिक चाचणी	05 गुण
	क घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	10 गुण
	एकूण गुण	20 गुण

**बी.पी.ए. प्रथम वर्ष
विषय – नृत्य
प्रात्यक्षिक - २ रंगमंच
सेमिस्टर- १**

एकूण गुण – ३०

प्रस्तुती गुण – ३०

अंतर्गत – २०

आपल्या शैलीतील नृत्य प्रकाराच्या प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमावर आधारित नृत्य प्रस्तुती ३० मी.करीता असावी

३० गुण

अंतर्गत गुण प्रश्नावली – १०

प्रकल्प – १०

एकूण – २०

**B.P.A 1 Year
Semester -1
Subject :- Bharat Natyam
Practical - 1**

UNIT 1 :- a) clear Demonstration of minimum four steps in the below mentioned group in all three speed .

- 1) Tatta Adavu :- Tai Ya Tai
- 2) Natta Adavu :- Tai Yum Tat Ta
- 3) Mitta Adavu :- Tai Tat Taam
- 4) Pakka Adavu :- TA Tai Tai Tat
Or Vshree Adavu

5) Tir manam Adavu :- Gi Na Tam

UNIT 2 :- b) Alarupa - Tishra Ekam

- a) Presentation of the Item
- b) Identification of Raga and Taal .
- c) Identify shri , Drishti, Manadala, and Griva.

B.P.A 1st year
Subject :- Bharatnatyam
(Practical 2) Stage
Performance
Semester 1

Total Marks -50
Stage Performance – 30
Internal - 20

- 1) Student Must Perform Stage Performance for 30 minutes on the basis of Theory and Practical Syllabus of first Semester
-

Distribution of Internal Marks :

1) Practical Book	- 5 M
2) Dress & Mockup	- 15 M
<hr/>	
Total Marks	- 20M

B.P.A 1st year
Subject :- Odissi Dance
Semester 1
(Practical 1)

Total Marks -50
Viva -30
Internal – 20

- Unit1 :- 1) Bhumi Prana (not according to ryther
2) Deconstruction of simple exercise (10 nos.)
3) Demonstration of step in same paada (5 Nos.)
4) Identification of chauka and tribhanga
5) Practice of tali (clapping) to recognize speed.
6) Animal movements like : Peacock (myur) Deer (Horina), Snake (Sapa), Elephant (Hati),
Bird (Pakshi), Frog (Benga) 10
- Unit 2 : A) Elementary Step : a) demonstration of 10 step each in check tribhang set of to Ek Tali in
three speeds (Ekgun, Dugan and chaugun) 10
B) Re citation with hands of the sthayi ukuta to which the steps are com posed
- Unit 3 : Padabheda : Deonstration and ability to identify the basic foot positions :
3 Demonstration of ‘Same Bhanga’ “ Abhanga”, “Tribhanga”, “AAtiibhanga”, “Chauka”
10

Distribution of Internal Marks :

1) Practical Book	- 5 M
2) Unit Test (1Sem.)	- 5 M
3) Project Work	- 10 M
<hr/>	
Total Marks	- 20M

B.P.A.1st Year
Subject :- Odissi Dance
(Practical 2) Stage
Performance
Semester 1

Total Marks -50
Stage Performance – 30
Internal - 20

- 2) Student Must Perform Stage Performance for 30 minutes on the basis of Theory and Practical Syllabus of first Semester

Distribution of Internal Marks :

3) Practical Book	- 5 M
4) Dress & Mockup	- 15 M
Total Marks	- 20M

गुण
बि. पी. ए. प्रथम वर्ष
विषय :- नृत्य (कथक , भरतनाट्यम , ओडिसी)
थेअरी पेपर पहिला
सेमिस्टर दुसरे
एकुण गुण 50

वेळ 3 तास

Unit 1	: प्राचीन देवालय व नृत्य शिल्प.	10
Unit 2	: भारतीय शास्त्रीय नृत्याची तोंड ओळख.	10
Unit 3	: नायक – नायीका (धर्मा नुसार 3/आयुनुसार 3 नवरस, सामान्यज्ञान)	10
Unit 4	: लोक कलांचे अध्ययन. विभिन्न राज्यांची लोक कला	10
Unit 5	: संगीताची माहिती स्वर / राग अलंकार आदी पाश्चसंगीत – नृत्य दक्षिणात्य ताल पद्धती परिचय	10

गुण
बि. पी. ए. प्रथम वर्ष
विषय :- नृत्य (कथक)
थेअरी पेपर
सेमिस्टर दुसरे
एकुण गुण 50

वेळ 3 तास

Unit 1	: जयपुर घराण्याच्या आध्य कलावंताचे जीवनी जयपुर घराण्याचे वैशिष्टे व कथक नृत्यातील योगदान . वाजिदअलशाहा यांचे कथक नृत्यातील योगदान.	10
Unit 2	: कथक नृत्याचा प्रस्तुती क्रम व प्रस्तुतीकरण साथसंगतीचे वाद्यवृंद व संगती या बदल माहिती	10
Unit 3	: लिपीबद्ध क्रिया : – तालाची दुगून चौगून , फरमाईशी तिपल्ली , आमद , चक्करदार परण , तोडा , कवित्व.	10
Unit 4	: प्रस्तुती साहित्य – पौराणीक संस्कृत हिन्दी , मराठी, आदी साहित्यातील नृत्यप्रस्तुतीला अनुरूप प्रसंगाचे वर्णन	10
Unit 5	: कलावंताची जिवनी – पं.कुंदनलाल गांगाणी व जयपूर घराण्यातील अन्य कलावंत, डॉ.पूरु दाधीच, कनक रेळे, यामिनीकृष्णमूर्ती.	10

B.P.A 1st year
Subject :- Bharatnatyam
Theory 2
Semester 2

		Total Marks -50
Unit 1	Short Notes:	
	a) Vandana b) Jawali c) Presentation of Bharatnatyam	10
Unit 2	A) Knowledge of Dakshin Tala Padhate	10
	1) Druv 2) Mattha 3) Zampa 4) Rupak	
	5) Triput 6) Atha 7) Ek	
	B) Short Note on	
	1) Jati 2) Jati 3) Shiwanka 4) Mandal	
	5) Chari	
	A-4160	
Unit 3	Information about bharatnatyam	10
	a) Meaning of Name	
	b) Place of Origion	
Unit 4	Short Note on	10
	a) Natyakarma b) Patra Praana	
	c) Patra (Nartiki) Lakshna d) Sabhalakshan	
Unit 5	Definition :	10
	a) Tala b) Matra c) Laya	
	d) Aavartna e) Anga / Vibha	

B.P.A 1st year
Subject :- Odissi Dance
Semester 2

(Paper 2)

Time 3 Hr.

Total Marks -50

Unit 1:-	Detailed Knowledge of Odissi dance	10
	a) A Brief history of the tradition and development and of the style	
	b) Basic stylistic features and technique	
	c) Repertoire	10
	d) Musical instruments	
	e) Ahaarya (costume and jewellery)	
Unit 2 :-	Abhinaya a) Definition of the term Definition of the term relating to tala : a) Sthayi Ukuta (Dharana) b) Bani c) Ukuta d) Khandi e) Gadi f) Maana g) Jhula h) Pohapata i) Padi	
Unit 3 :	The contemporary history of Odissi dance : a) The revival Phase (From mid 20 th Century to the present day) b) Life history and contributions : Guru Pankajcharan Das	
Unit 4 :	the mahari and gatipua Traditions	10
Unit 5 :	the Jagannath cult and Odissi dance: a) The myths related to the creation of the image of the deity b) Rituals of the maharis in the Jagannath Temple	

बि. पी. ए. सेमिस्टर – 2
कथक नृत्य (क्रियात्मक –)
Viva Test

पूर्णांक : 50

बाह्य मुल्यांकन : 30
 अंतर्गत मुल्यांकन : 20
 एकूण गुण : 30

Unit 1 :	गणेश वंदना पारिभाषिक शब्दांची माहिती गतभाव , गतनिकास, टुकडा ,हस्तमुद्रा त्रिताल :- चक्रदार तोडे – 2 परण – 2 , पढंत .	10
Unit 2 :	गतभाव : पनघट , होरी.	10
Unit 3 :	रूपक , झपताल , एकताल मे ततकार, तिहाई, एगुन , दुगून , चौगुन अभिनयदर्पणा नुसार संयुक्त हस्त, भावमुद्रा, भजन / लोकनृत्य इत्यादी	10

क्रियात्मक अंतर्गत गुण :-

अ क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	05 गुण
ब घटक/ वार्षिक चाचणी	05 गुण
क घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	10 गुण
एकूण गुण	20 गुण

बी.पी.ए. प्रथम वर्ष
विषय – नृत्य
प्रात्यक्षिक - २ रंगमंच
सेमिस्टर- २

एकूण गुण – ३०
 प्रस्तुती गुण – ३०
 अंतर्गत – २०

आपल्या शैलीतील नृत्य प्रकाराच्या प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमावर
 आधारित नृत्य प्रस्तुती ३० मी.करीता असावी

३० गुण

अंतर्गत गुण
 प्रश्नावली – १०
 प्रकल्प – १०
 एकूण – २०

B.P.A 1st year

**Subject :- Bharatnatyam
Practical 1
Semester 2**

Total Marks – 50

Viva – 30

Internal – 20

Unit 1	Alripu Chaturastra a) Presentation of Item b) Identification of Raga and Tala c) Ability to resite item with proper hastkriya	10
Unit 2	Ganesh Kautuvam and Ram Kautuvam a) Presentation of Item b) Identification of Raga and Tala c) Resite whole with proper hastkriya	10
Unit 3	Revision of all adaw of previous semester	10

Distribution of Internal Marks :

1) Practical Book - 5 M

2) Dress & Mockup - 15 M

Total Marks - 20M

B.P.A 1st year

**Subject :- Bharatnatyam
(Practical 2) Stage
Performance
Semester 2**

Total Marks -50

Stage Performance – 30

Internal - 20

- 1) Student Must Perform Stage Performance for 30 minutes on the basis of Theory and Practical Syllabus of first Semester

Distribution of Internal Marks :

2) Practical Book - 5 M

3) Dress & Mockup - 15 M

Total Marks - 20M

B.P.A.1st Year

**Subject :- Odissi Dance
Semester 2
(Practical 1)**

Total Marks -50

Viva -30

Internal – 20

- Unit 1:- 1) knowledge of adssi tala and Arasa in each tala : Ektali (4 Marks) and rupak (6 arks) } 0
Triputa (7 Marks) Thapa (10 Marks)

- 2) Arasas in odiss totas : Ektali (4 Marks) and rupak tala (6 arks) of a demonstration b) recitation with honds of the above tala of the dharanas (stjaii ukutas) d)Recitation with hands of each of the ukvtas (bols) of the arasas learnt.

Unit 2 : 3) Mangalacharan : (Two Mangalacharan of two deities) a) Demonstration of the item b) Recitation with hands of the ukutas of the itens. c) naming the rage and tala the ¹⁰ item is composed to d) identification of the hastas used e) identification and demonstration of the various components of the item

- i) Mancha Pravesh with Pushpanjali
- ii) Bhumi Pranam
- iii) Ishata deva vandana
- iv) Sabha Pranam
- v) Explanation / meaning of the sloka. In the deva vandana.

Unit : Bhangis : a) Definaton of the team “Bhangis” b) Demonstration and Identification of the 10 following Bhangis Alasa, Derpana, Abhimana, Nibenda, Mardal, Parswa Mardal, Nikunchita.

Distribution of Internal Marks :

1) Practical Book	- 5 M
2) Unit Test (1Sem.)	- 5 M
3) Project Work	- 10 M

Total Marks

B.P.A 1st year
Subject :- Odissi Dance
(Practical 2) Stage
Performance
Semester 2

Total Marks -50
 Stage Performance – 30
 Internal - 20

4) Student Must Perform Stage Performance for 30 minutes on the basis of Theory and Practical Syllabus of first Semester

Distribution of Internal Marks :

5) Practical Book	- 5 M
6) Dress & Mockup	- 15 M
Total Marks	- 20M

ग्रंथ सूची

- 1) रास लीला एक परिचय : गोविन्दास राम नारायण अग्रवाल
- 2) संगीत चिंतामणी द्वितीय खंड : आचार्य बृहस्पति
- 3) भारत के लोकनृत्य : डॉ. लक्ष्मीनारायण गर्ग
- 4) संगीत विशारद : वसन्त
- 5) कथक – आदिकथक : रोशन दाते
- 6) भारतीय नृत्य की वर्णमाला हस्त- मुद्राएँ : डॉ. विभा दाधीच
- 7) संगीत निबंध सागर : डॉ. लक्ष्मीनारायण गर्ग
- 8) लहजा : रोहिणी भाटे
- 9) कथक नृत्य शिक्षा द्वितीय भाग : डॉ. पुरु दाधीच
- 10) नाट्यशास्त्र का संगीत विवेचन : डॉ. पुरु दाधीच
- 11) भरतनाट्यम् भाग 1 : डॉ. लक्ष्मीनारायण गर्ग
- 12) Look Khrishan in Kathak amidst the Contemporary trends – : Dr.Sandhya Swarnamanjri
- 13) Classcal Indian Dance in Litrature and the Arts – :By Kapila Vatsyayan.
- 14) Indian Classical Dancing. The theraprutic advantages : kamka Sudhaks

Appendix-G

B.P.A 1st year

**Subject :- Tabla
(theory Paper 1)**

Semester 1

Time 3 Hr.

Total Marks -50

Unit1 :-	1) origin and brief history of Tabla 2) Definition of following Terms Taal, Laya, Matra, Theke, Sam, Tali, Khali, Vibhag,	10
Unit 2 :	1) Structural Knowledge of own instrument with sketch 2) Playing Barl Syllabus of baya Ghe, Gheghe, ke, keke	10
Unit 3 :	Details Study of following tala with notation dugun and chougan 1) eental 2) Jhapat 3) Ektal 4) Rupak 5) Badara 6) Kaharwa	10
Unit 4 :	Definition of the following 1) Sangit 2) Swara 3) Dhvani 4) Naad History of Gharan with basic introduction	10
Unit 5:	Brief like sketch of following artist 1) Pt. Vishnu 2) Narayan Bharkhande 3) Pt. Vishnu Digambar Paluskar	10

B.P.A 1st year

**Subject :- Tabla
(theory Paper 2)**

Semester 1

Time 3 Hr.

Total Marks -50

Unit1 :-	1) Knowledge of ten Pran of tala 2) Knowledge of Banaras Gharana	10
Unit 2 :	1) Brief information about percussion Instrument Nagada, Dhol, Dholalk, Naal, Duff, Chang 2) Define : Aad, Biaad, Kuaad,	
Unit 3 :	1) Explain the following technical Terms with example Mukhda, Mohara, Tukda, and Uthan 2) Method of notation in Barabara and Dugun Laya of the following Tal :- Dadra, Kaharwa and Rupak	10
Unit 4 :	Life Sketch of following Maestrous 1) Pt. Bhamsen Joshi 2) Parvin Sultana 3) Pt. Ravi Shankar 4) Pt. Shiv Kumar Sharma 5) Pt. Hariprasad Chaurasiya 6) Jasraj	10
Unit 5 :	Essay 1) Tala and Ras 2) वादकांचे गुणदोष ३) ललित कलामध्ये संगीताचे स्थान	10

B.P.A 1st year

**Subject :- Tabla
(Practical 1)
Semester 1**

Total Marks -50
Viva – 30
Internal - 20

- घटक १ – निम्न लिखित तालांचे ठेके वाजविण्याची व पंडत करण्याची क्षमता (दुगुन चौगुन)
त्रिताल, दादरा, कहरवा, रुपक, झपताल, एकताल
घटक २ – तबला / पखावज यांच्या विभिन्न अंगांचे वर्णन
तबला / पखावज वर वाजविण्यात येणारे विभिन्न वर्णांची प्रस्तुतीकरण
घटक ३ - ताल त्रिताल मध्ये कायद्याचे (तिट) चार प्रकार व तिहाई

क्रियात्मक अंतर्गत गुण	अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	- ०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी	- ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	- १० गुण

एकूण गुण - २० गुण		

B.P.A 1st year

**Subject :- Tabla
(Practical 2)
Semester 1**

Total Marks -50
Viva – 30
Internal - 20

आपल्या अभ्यासक्रमातील तालांवर आधारित ३० मिनिटांचे रंगमंच प्रदर्शन गुण ३०

क्रियात्मक अंतर्गत गुण	अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	- ०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी	- ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	- १० गुण

एकूण गुण - २० गुण		

B.P.A 1st year

**Subject :- Tabla
(theory Paper 1)
Semester 2**

Time 3 Hrs.

Total Marks -50

Unit1 :- 1) Details Study of Kayda, Peshkar 2) Details Study of Naad and Its Types	10
Unit 2 : 1)Method of tuining of Tabla 2) Playing methods of bole on table a) Dhage Tirakita b) tuna kata c) Takkadan	10
Unit 3 : Knowledge of following Gharana 1) Delhi 2) Banaras Principals of Tabla Solo	10
Unit 4 : Comparative study of Following Tala 1) Ekatal – Chautal 2) Zaptal – Sultal 3) Rupak-Tiwra 4) Tintal- Tilwada	10
Unit 5: life sketch of following artiest 1) Kanthe Maharaj 2) Ustad Allar kha Defination of following – Sum, Aaroh , Avroh, Rag Thaata	10

B.P.A 1st year

**Subject :- Tabla
(theory Paper 2)
Semester 2**

Time 3 Hr.

Total Marks -50

Unit1 :- defination of following Thah, dugun, chaugun, Swara, Saptak	10
Unit 2 : Study of Writing in notation for Thekache Prakar Tala -Trital	
Unit 3 : write in Notation – Kayda with 4 palta in teen tala	10

Unit 4 :	Study of pandit Bhatkhande and Pt. Paluskar Tala Padhati	10
	2) write following tala in paluskar padhati	
	1) Rupak 2) Dadra 3) Tintala 4) Zaptal	
Unit 5:	Defination of following Notation System	
	Tipalli, Gat, Paran, Laggi, Ladi,	10

B.P.A 1st year

Subject :- Tabla

(Practical 1)

Semester 2

Total Marks -50

Viva – 30

Internal - 20

- घटक १ - निम्नलिखित बोलांची निकास विधी
तिरफिट, तकडां, कडधा, फिडतक, तुनाकता, धा धा तीट
- घटक २ - धपताल मध्ये दोन कायदे व दोन तीहाई
कहरवा तालात व दादरा तालात साधारण लग्गी
- घटक ३ - ताल तीनतालात तिरफिट बोल युक्त कायदा चार प्रकार चार रेला व तिहाई

क्रियात्मक अंतर्गत गुण	अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	- ०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी	- ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	- १० गुण

एकूण गुण - २० गुण

B.P.A 1st year

Subject :- Tabla

(Practical 2)

Semester 2

Total Marks -50

Viva – 30

Internal - 20

क्रियात्मक अंतर्गत गुण	अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	- ०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी	- ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	- १० गुण

एकूण गुण - २० गुण

Appendix-H

(Group : D) BPA. Part - I : Drama (नाटक)

Theory Paper – I (First Semester)

(बी.पी.ए. प्रथम वर्ष – विषय- नाटक, पहिले सेम. – पेपर –पहिला) Total Mark – 50

Time : 3 Hours

- घटक – 1 : भारतीय नाटक प्राचीन परंपरा 10 गुण नाट्यशास्त्राचे जनक – भरतमूनी प्राचीन भारतीय नाटकाचे स्वरूप भरतमूनी अभिनय प्रकार
- घटक – 2 मराठी रंगभूमीचा विकास 10 गुण विष्णूदास भावे 1843 ते 1920 कालावधीपर्यंतचा अभ्यास लोकरंगभूमीचा मराठी नाटकावरील प्रभाव
- घटक – 3 नाटककार आणि नाटक 10 गुण रंगभूमीवर नाटककाराचे स्थान व कार्य नाटक म्हणजे काय ? नाटकाची व्याख्या स्पष्ट करणे. दिग्दर्शक म्हणजे काय ? त्याचे कार्य ?
- घटक – 4 आधुनिक नाटकाचे प्रकार 10 गुण मुकनाट्य, एकपात्री, स्किट, पथनाट्य, एकांकिका, दोन अंकी नाटक, नृत्य-नाट्य, महानाट्य
- घटक – 5 दिग्दर्शक आणि नट 10 गुण दिग्दर्शकाचे प्रकार – माहिती स्पष्ट करणे नटाची मुख्य साधन – शरीर आणि आवाज अभिनेता भूमिकेसाठी तैयारी व त्याचे कार्य

Theory Paper – II (First Semester)

(बी.पी.ए. प्रथम वर्ष , विषय- नाटक , पहिले सेम. : पेपर –दूसरा) Total Mark – 50

Time : 3 Hours

- घटक – 1 : नाट्य संहिता घटक अभ्यास 10 गुण
1. संहिता कथाविज (Thim), 2. कथानाट्याची सुरवात 2. भाग पाडणे (Plot), 3. पात्र निवड –चरित्रचित्रण (Characterization) 4. रहस्य (Suspence), 5. संघर्ष (Confilict) 6. उत्कर्ष बिंदू (Climax), 7. पराकर्ष बिंदू (Anti - Climax), 8. शेवट – सुखात्म अथवा दुखात्म (End)
- घटक – 2 : रंगमंचीय भूगोल (Stage Geography) 10 गुण 1) रंगमंचाचे भाग, अभिनय क्षेत्र व त्याचे महत्व 2) नेपथ्याचे प्रकार 3) रंगमंचाचे प्रकार – भारतीय, ग्रीक, रोमन, शेक्सपीरीयन 4) रंगमंचावरील घटक – प्रोसेनियम आर्च, परदे, विंग, झालरी, लेवल, मोडे
- घटक – 3 : नाट्य परंपरा अभ्यास (सामान्य माहिती) 10 गुण 1. संस्कृत रंगभूमीवरील नाटककार आणि नाटक (कुठलेही पाच) 2. आधुनिक मराठी रंगभूमीवरील नाटककार आणि नाटक (विद्यार्थ्यांने पाहिलेल्या कुठल्याही एका नाटकाचे वर्णन)

घटक - 4 : पारंपरिक मराठी लोकरंगभूमीची परंपरा 10 गुण महाराष्ट्रातील मराठी लोकनाटकं 1) गोंधळ 2) खडी गंमत 3) तमाशा 4) दशावतार इतर राज्यातील लोकनाटकं 1) बंगाल - जत्रा-यात्रा 2) गुजरात- भवाई 3) कर्नाटक - यक्षगान

घटक - 5 : दिग्दर्शक आणि नाट्यकलावंत आणि प्रेक्षक 10 गुण अभिनेता आणि दिग्दर्शकाचे संबंध दिग्दर्शक आणि तंत्रज्ञ संबंध आणि कार्य नाट्य कलावंत आणि रसिक प्रेक्षक भूमिका स्पष्ट करणे.

**(Group - D) B.P.A. Part - I
Sub.- Drama Practical - I (First Semester)**

(Viva - Test)

Total Mark - 50

(बी.पी.ए.-प्रथम वर्ष, विषय - नाटक, प्रथम सेम. क्रियात्मक - पहिले)

- 1) भरतमूनी नाट्यशास्त्र अभिनय प्रकारांची माहिती सांगणे. 10 गुण
1. आंगिक 2. वाचिक 3. सात्विक 4. आहार्य
- 2) नेपथ्य प्रकार सांगणे/रंगमंच घटक सांगणे, रंगमंचाचे भाग सांगणे. 10 गुण
- 3) आहार्य अभिनयासाठी वेशभूषा - रंगभूषा - वेशभूषा धारण करणे . 10 गुण

एकूण गुण 30 गुण

- 4) क्रियात्मक अंतर्गत गुण :-
अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	05 गुण
ब) घटक/ चाचणी	05 गुण
क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	10 गुण

एकूण गुण 20 गुण

**(Group - D) B.P.A. Part - I ,
Sub.- Drama Practical - II (First Semester)**

रंगमंच प्रदर्शन (Stage Performance)

Total Mark - 50

(बी.पी.ए.-प्रथम वर्ष, विषय - नाटक, प्रथम सेम. क्रियात्मक - दुसरे)

- 1) स्वगत, एकपात्री, नक्कल, मिमिक्री करून दाखविणे 10 गुण
 - 2) नाटक वाचन - वाचिक अभिनय तपासणे / नाट्य संहिता घटक सांगणे. 10 गुण
 - 3) मुकाभिनय व्यायाम : विषय देवून एकल किंवा समुह मुकाभिनय करून दाखविणे किंवा स्किट अथवा इंप्रोवायझेशन 10 गुण
- एकूण गुण 30 गुण

- 4) क्रियात्मक अंतर्गत गुण :-
अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	05 गुण
ब) घटक/वाचिक चाचणी	05 गुण
क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	10 गुण
- एकूण गुण 20 गुण

**(Group - D) B.P.A. Part - I ,
Sub.- Drama (नाटक Theory Paper-I (Second Semester)**

(बी.पी.ए.-प्रथम वर्ष, विषय - नाटक, दुसरे सेम- पेपर पहिला)

Total Mark - 50

Time : 3 Hrs.

- घटक - 1 मराठी लोकनाटक अभ्यास - 10 गुण
- 1) खडोबाचं जागरण, 2) दंडार 3) भारुड परंप्रांतीय लोकनाटक -
 - 1) उत्तरप्रदेश - नौटंकी, 2) राजस्थान - कुचामणी ख्याल.
- घटक - 2 अभिनयाची साधनं 10 गुण
- अभिनेत्याची शस्त्र - शरीर आणि आवाज, आवाज आणि संभाषण (Sound & Speech), आवाजाची पट्टी (Sound Level) आवाजाची जाडी (Tone), स्वरभेद (Modulation), बाराखडी उच्चारण.
- घटक - 3 भारतीय आणि पाश्चिमात्य रंगभूमी प्रकार माहिती 10 गुण
1. संस्कृत रंगभूमी, 2. लोकरंगभूमी
 2. ग्रीक रंगभूमी, 4. एलिझाबेथन रंगभूमी
- घटक - 4 1 नाट्यप्रकार 10 गुण
2. दशरूपक प्रकार
 3. रसभाव प्रकार (सामान्य माहिती)
- घटक - 5 रंगभूमिचा विकास 10 गुण
1. आदिम लोकसंस्कृती आणि कला
 2. ग्रामीण लोकजीवन आणि लोककला
 3. रंगभूमी आणि समाज जीवन,
 4. 'रंगभूमी' समाज प्रबोधन, लोकशिक्षण, लोकजागृतीचे सशक्त माध्यम

(Group – D) B.P.A. Part – I ,
Sub.- Drama Theory Paper-II (Second Semester)
(बी.पी.ए.-प्रथम वर्ष, विषय – नाटक, दूसरे सेम- पेपर दुसरा)

Time : 3 Hrs.

Total Mark - 50

घटक – 1 नाट्यनिर्मिती प्रक्रिया (Production Process)	10 गुण
1) नाट्य संहिता निवड 2) पात्रांची निवड 3) प्रसंग विभागणी, नेपथ्य रचना, रंगमंचीय हालचाली 4) नाटकाची तालमी 5) रंगतंत्र – रंगभूषा वेशभूषा, केशभूषा, प्रकाश योजना, संगीत संयोजन 6) रंगीत तालीम, नाट्यप्रयोग	
घटक – 2 नाट्यनिर्मिती घटकांचे महत्त्व व तोंड ओळख.	10 गुण
1) नेपथ्य (Stage Craft) 2) प्रकाश योजना (Light) 3) पार्श्व संगीत (Baground Music) 4) वेशभूषा (Costume) 5) रंगभूषा (Make-Up)	
घटक – 3 नेपथ्याचे घटक व त्यांचे महत्त्व (Element of Stage Craft)	10 गुण
1) रंग, (Colour) 2) रेषा (Line) 3) पोत (Texture) 4) आकारमान (Volume) 5) घनता (Density)	
घटक – 4 प्रादेशिक रंगभूमी माहिती (Regional Theatre)	10 गुण
1. मराठी रंगभूमी, बंगाली रंगभूमी 2. हिंदी रंगभूमी	
घटक – 5 प्रकाश योजना उपकरणं व साधनांची माहिती	10 गुण
स्पॉट लाईट, पार लाईट, जनरल लाईट, अल्ट्रावायोलेट लाईट, डिंकी लाईट, फोको, मिरर बॉल, कलर पेपर, डिमर, पल्सर पॉवर पॅक, वायर केबल	

(Group – D) B.P.A. Part – I
Sub.- Drama
Theory Paper-II (Second Semester)
(Viva – Test)

(बी.पी.ए.-प्रथम वर्ष, विषय – नाटक, प्रथम सेम. क्रियात्मक पहिले)

Total Mark – 50

1 परंप्रांतीय पाच राज्यांची नाव व त्याचे लोकनाट्यप्रकार सांगणे.	10 गुण
2 दशरूपकांचे प्रकार सांगणे / नाटकाच्या शैली सांगणे / रसभाव सांगणे.	10 गुण
3 महाराष्ट्रातील आदिवासी जनजातीचे पाच लोकनृत्य-नाट्य प्रकारांची नावं सांगणे.	10 गुण
4) क्रियात्मक अंतर्गत गुण :-	एकूण गुण 30 गुण
अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	05 गुण
ब) घटक/ वार्षिक चाचणी	05 गुण
क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	10 गुण
	एकूण गुण 20 गुण

(Group – D)
B.P.A. Part – I
Sub.- Drama Practical – II (Second Semester)

रंगमंच प्रदर्शन (Stage Performance)
(बी.पी.ए.-प्रथम – विषय नाटक, प्रथम सेम. क्रियात्मक – दूसरे)

Total Mark - 50

1) शारीरिक लवचिकतेसाठीचे व्यायाम, योगाभ्यास, प्राणायाम करणे.	10 गुण
2) पाच ज्येष्ठ नाटककार व पाच नाटकांची नावे सांगणे. नाटकातील संवाद म्हणणे.	10 गुण
3) प्रकाश योजना उपकरणांची हाताळणी करणे, नाट्यप्रसंग सादर करणे.(एकल अथवा समुहात)	10 गुण
	एकूण गुण 30 गुण
4) क्रियात्मक अंतर्गत गुण :-	
अ) क्रियात्मक स्वाध्याय पुस्तिका	05 गुण
ब) घटक/ वार्षिक चाचणी	05 गुण
क) घेतलेला प्रकल्प (Project) सादरीकरण	10 गुण
	एकूण गुण 20 गुण
